فرمان الهی

بخوان و پروردگار تو بزرگوارتر است آنکه علم آموخت به وسیله قلم.

(العلق، آیات ۳- ٤)

اراده

PROPERTY OF ACKU

ارشاد نبوی

آموختن علم بر هر مرد و زن مسلمان فرض است.

(رواه مسلم)

د افغان نشراتی مرکز پنځلس ورځنی خپلواکه تحلیلی خپرونه

لومړی کال، اتمه گڼه، پنجشنبه د کب ۱۰، کال ۱۳۷۹ هـ.ش د ذی القعدی ۳۰، کال ۱٤۲۱ هـ. ق د مارچ د میاشتی اول، کال ۲۰۰۱م

امریکایی دیپلومات پیترتامسن:

په افغانستان کی د روس، هند، ایران او پاکستان مداخلی روان دی

امریکا دا خطا وکړه چی د پاکستان او ایران د هڅو ملاتړ یې کاوه

واشنگتن، امریکا غږ: شوروی پوځونه له افغانستان نه وتلی خو په افغانستان کې له اول نه تر اوسه د روسانو لاسوهنه روانه ده او ختمه نه ده، ایران او پاکستان هم د افغانستان په چارو کې لاسوهنی کړی دی.

د افغان مجاهدینو له پاره د امریکا: د متحدو ایالتونو سفیر پیترتامسن په دې وروستیو کې د افغانستان په هکله د پرسپشن په نوم د نړیوالو چارو په (پاتی٦ مخ)

آیا جنگ سالاران ما هنوز هم به خود نمی آیند؟

عالم معنی شدیم و داغ جهل از ما نرفت ساخت «بیدل» علم های بی عمل ما را کتاب

(بخش دوم) نوشته: اسحق نگارگر

شما هنگامی که در د فترهای مهاجرت برتانیه و (بقیه ص ٤)

عبدالحق واله ژورنالیست و نویسندهء شناخته شدهء کشور:

امریکا میخواهد همه جهان به آواز دهل ایشان رقص کند

مردم امریکا از اجراات سازمان م. م آگاهی نداشته و با آن خوشبین نیستند

ښاغلی عبدالحق واله

نشریهء «اراده» بعد از وضع و قبل از تنفیذ تعزیرات جدید و وسیع سازمان امنیت م. م بر حکومت اسلامی طالبان، از محترم شاغلی عبدالحق واله که یکی از نویسندگان روشنفکر، و یك ژورنالیست خبیر کشور هستند در مورد اثرات بعدی آن تحریمات بر طالبان و سایر افغانان و همچنان دربارهء سکوت نسبی جلسات روم و قبرس در آن مورد که هر دو در پی ایجاد صلح در افغانستان هستند و نیز اینکه چرا سازمان امنیت م. م زیر بار پیشنهاد مشترك روس و امریکا رفت، سوالی چند ارایه داده بود که اینك جواب محترم واله صاحب، ذیلاً تقدیم می شود:

محترم عبدالحق واله در مورد تعزیرات جدید ملل متحد بر افغانستان میگوید:

نخست باید اعتراف کرد که این عنوان نادرست می باشد زیرا تعزیرات مذکور بار دوم بر طالبان وضع شده تا اسامه بن لادن را مشخ بسته به امریکا تسلیم بدهند و طالبان این کار را نمیکنند و میگویند این که یك پناهگزین را به دشمن آن بسپارند از روش اسلامی و عنعنهء (بقیه ص ۳)

کشتی نشستگانیم ای باد شرطه برخیز

ع کلی وال (۲ مخ)

څو کرښې د ډیورنډ پر کرښه

ح. رفیع (۲ مخ)

زموږ تاریخی هیواد د آسیا د زړه په توگه

څیړنمل محمدعارف غروال

زموږ گران افغانستان هغه تاریخي ټاټوبی دی چې د زماني په بیلو بیلو پړاوونو کې وخت په وخت له ډول ډول ستونزو او مشکلاتو سره مخامخ شوی او داسې سخت گوزارونه یې خوړلي دي چې بیا تر ډیره وخته پورې د هغو تپونو په درملنه بوخت پاتې شوی دی، خو له نیکه مرغه د هرې (پاتی٦ مخ)

په افغانستان کی د طالب چارواکو له خوا:

د بامیانو د سترو مجسمو په گډون د ټولو بتانو د ړنگولو حکم

کابل د فبروری ۲٦:

په افغانستان کی طالب چارواکو د ټولو نویو او زړو تاریخی مجسمو (بتانو) د ړنگولو د فتوی په ورکولو سره هیواد ته تاریخی او اقتصادی تاوان اړوی او په غیر اسلامی نړی کی به د مسلمانانو جوماتونو ته زیانونه ورسوی.

نړیوالو خبرڅایونو د ملاعبدالحی مطمئن له خولی ویلی چی: دا فتوی د دینی علماوو د پریکړی له امله شوی د بتانو شته والی یی د اسلام خلاف د نورو ادیانو درنښت او عبادت بللی نو ځکه یی د ړنگولو حکم وشو.

سیاسی کشونکو او فرهنگی شخصیتونو دا عمل (پاتی۳ مخ)

احیای مجدد مؤسسات سیاسی و قانونی افغان ها

نویسنده: مرحوم عبدالرحمن پژواك ترجمه: غازی

این بیانیه در ۱۹۹۱/۱۱/۹ به مناسبت یك سمیناری در پشاور نگاشته شده بود که مطالب آن بعد از سپری شدن تقریباً ۹ سال متواتر، با اوضاع و شرایط کنونی افغانستان به همان اندازه وفق می کند که یك دهه قبل، صدق می نمود. لذا به ترجمه و تخلیص دری آن برای نشر در جریدهء «اراده» پرداخته شد.

بسم الله الرحمن الرحیم

عنوان عمومی این بیانیه «احیاء مجدد مؤسسات سیاسی و قانونی افغانها» است. از (بقیه ص ٥)

افغان نوی مهاجرین او امریکائی سناتوران په کتنه کی:

موږ ستاسی د ژوند کتلو، د تعلیمی او روغتیایی مرستو له پاره راغلی یو

د بهرنیو مداخلو له امله روانو جگړو له موږ نه د ژوند حق اخستی ځکه را مهاجر شوی یو

موږ سوله، د جگړی بندول، هیواد ته ستنیدل او پخپله د برخه لیک ټاکلو حق غواړو

پیښور د فبروری ۲۳:

د امریکا د متحده ایالتونو د سناتورانو هیأت په شمشتو کې د افغان نویو مهاجرینو ژوند وکوت. په دی کتنه کې یې د مهاجرینو ستونزې او د مهاجرت علتونه وپوښتلي او له همدغه امله ورته د امریکا د متحدو ایالتونو او ملگرو ملتونو په نوم ځانگړی پیغام وسپارل شو.

د ارادې خبریال میا اروال رپوټ راکوی: د سناتور دیوید ای، بونیرو په مشری د امریکا د متحدو ایالتونو دری کسیز هیأت د روان کال د فبروری په ۲۳ نیټه د غرمی د دوولسو بجو په شاوخوا کې نوموړی کیمپ ته راورسیدل. (پاتی٤ مخ)

امریکایی سناتوران د نویو مهاجرینو سره په خبرو کی

په کابل کی:

حج ته تلونکی افغانان وهل شوی او بندیان شول

کابل: هغو حج ته تلونکو افغانانو چی له طالبانو نه یی د خپلو ورکړ شویو پیسو د بیرته ورکولو او یا حج ته د لیږلو (پاتی۳ مخ)

حلول عید سعید اضحی را چون نمود برجستهء از قربانی و ایثار خدمت کافهء ملت مسلمان و نجیب افغان تبریك عرض میکنیم.

اراده

د تأسیس کال: ۱۳۷۹ هـ.ش.
پنځلس ورځنی خپلواکه تحلیلی خپرونه
د امتیاز خاوند: افغان نشراتی مرکز
مؤسس: سید داؤد
مسوول مدیر: عتیق الله پژواک
د کتونکی ډلی په مرسته

پوست بکس: ۹۰۹ یونیورستی تاون پیښور
تیلفون: ۴۱۶۹۱، فکس: ۸۴۱۷۸۵
E-mail: amrc@brain.net.pk

به نام خداوند بخشاینده و مهربان

سرمقاله

افغانستان زیر ضربات خوردکننده، انسانی و طبیعی و مسئولین حقیقی آن

«یاد ایامی که ما هم آسمانی داشتیم»

بود افزون از شمار اختران آسمان
آنچه ما اکنون نداریم و زمانی داشتیم
از کیان ما دگر شهنامه ها نتوان سرود
بعد ازین خواهیم گفت آوارگانی داشتیم

«مرحوم پژواک»

درست است که کشور ما در گذشته های نزدیك یعنی قبل از تجاوز مسلحانه، روس ها، هم از جمله کشورهای نادار و از زمره، ممالك در حال رشد به حساب می رفت، اما باآن هم کشوری بود صاحب اعتبارات معنوی که در سلك کشورهای دیگر، جایی و مقامی درخور خود داشت و خاصتاً سیاست مستقل خارجی آن تا حد امکان بر معقولیت هاو منطق ملی بنا گذاشته شده بود، از سیاست بیطرفی پیروی می کرد و یکی از اعضای فعال و حتی از زمره، بانیان نهضت کشورهای غیر منسلك بشمار میرفت.

و اما امروز؟:

صرف نظر از سقوط ناگهانی مؤسسه، تاریخی سلطنت در افغانستان و لشکر کشی روس ها بر سرزمین ما، شروع جهاد و قیام ملی سرتاسری و دادن قربانی های مختلف، اگر بر حادثات ۱۹۹۲ عیسوی (۱۳۷۱ شمسی) یعنی رویکار شدن دولت اسلامی مجاهدین مکثی کنیم، به سقوط کامل اقتصادی و بربادی های دیگر کشور روبرو می شویم. چه جنگ ها قطع نشد و علاوتاً جنگهای آزادی بخش جای خود را به جنگهای داخلی خالی کرد و زیربناهای مادی و معنوی ما فرو ریخت و منابع سرشار عایدات و مبادی اقتصادی ما از بین برده شد و در موازات آن معارف و کلتور و همچنان شیرازه، وحدت ملی آسیب دید و همچنان تا آخر.

یکی از علل عمده، این بدبختی ها را می توان در خلال ایجاد گروه های پیرو زیادی که در حواشی کشور بااحساسات و طرز تفکر گروه گرائی در اثر سیاست های خصمانه، همسایگان حریص ما به وجود آمدند، جستجو کرد. که راه را بیش از پیش برای مداخلات مضاعف خارجی هموار و موانع بزرگی در راه ایجاد صلح و آشتی ملی به میان آوردند.

در اثر اعمال و متابعت همین سیاست های تلقینی و دور از هرگونه خاصیت تاریخی و عنعنوی بود که بحرانات مدهشی در جمیع شئون اجتماعی و ملی ما بوجود آورده شده تا بالآخره کشور به دو زون یا دو منطقه، رقیب و تشنه به خون یکدیگر، تقسیم شد و استقلال سیاسی و اداری ما از دست رفت و در اثر آن کشور ما با تعزیرات سیاسی و اقتصادی مواجه گردید. تعزیراتی که گروهی از برادران باانفاذ آن مسرور شده و دل خوش کردند و آن گروه دیگر مغموم و سوگوار گردید. حال آنکه یکی ازین دو گروه قادر نیست برای خنده و یا گریه، خود در قبال این تحریمات گسترده، که بیشتر دامنگیر مردمان عادی ما می گردد، دلایل مقنعی ارایه دارند.

به هر صورت جنگهای تباه کن داخلی از یکطرف و خشکسالی پیاپی سماوی از طرف دیگر، تحریمات مکرر و وسیع آنهم در چنین مقطع خاص و حاد زمانی، از یك سو و فقر سیاه مالی و اقتصادی از سوی دیگر. زمستان خشك و سرد از یك ناحیه و بیجا شدن ها و مهاجرت های تازه از ناحیه، دیگر که همه زاده و پرورده، خود ما و خاصتاً بی بند و باری ها و شدت عمل گروه های متخاصم مورد نظر است، باعث آن شد تا همسایگان ما، از چهار جهت دروازه های خود را بروی ما ببندند و ما را در مقابل ضربات خوردکننده، این فکتورها که اکثراً زاده، خود ایشان است، به حال خود رها سازند و باعث مرگ و میر هزاران تن از هموطنان آواره و رانده شده، ما گردند.

اینك آرزومندیم این برادران تفنگ بدست حتی برای یك (بقیه ص ٦)

ددې گڼې تبصره: حبیب الله رفیع

څو کرښې د ډیورنډ پر کرښه

افغانستان ته د پاکستان د کورنیو چارو د وزیر ښاغلي معین الدین حیدر له سفر سره یو ځل بیا د ډیورنډ د کرښې موضوع رابرسېره شوه او پاکستان له طالبانو نه وغوښتل چې دا کرښه په رسمیت وپېژني.

د ډیورنډ د کرښې مسأله داسې مسأله نه ده چې د دوو داسې حکومتونو له خوا چې دواړو د زور له لارې واک ترلاسه کړی، فیصله شي بلکه دا مسأله او بلکه شخړه چې تر سل کلو زیات عمر لري له راز راز سیاسي گرځندیو راتېره شوې او نوي اړخونه او ابعاد یې پیدا کړي ذي.

د ډیورنډ معاهده له بنسټه حقوقي ارزښت نه لري ځکه دا تړون د انگریزانو او یوه داسې امیر ترمنځ شوی چې د همدوی له خوا په افغانستان کښې پر تخت کښېنول شوی ؤ او تړون تر یوه داسې نظامي او اقتصادي فشار لاندې شوی چې امیر عبدالرحمن خان له یوې خوا په نظامي ډول تهدیدیده او له بلې خوا یې د رشوت په توگه د دې تړون د یوې مادې له مخې د ده کلنۍ تنخوا له دوولس لکو روپیو نه اتلس لکو روپیو ته لوړه کړه او هم د ډیورنډ له هیأت سره یو داسې ضعیف النفس افغاني هیأت لیږل شوی ؤچې د ډیورنډ کرښې په ټولو برخو کښې یې سمسور او ستراتیژیک ځایونه د پیسو او رشوت په بدل کښې انگرېزانو ته ورکړل او شاړې لواړې ځمکې یې افغانستان ته ورسېدې.

دا تړون د ۱۸۹۳ کال د نومبر په ۱۲ نېټه د ډیورند او امیر عبدالرحمن خان ترمنځ په داسې ډول لاسلیک شو چې د ملت قانوني نماینده چې حتی یوه ساختگي ډله او نمایندگان هم وای حاضر نه وو. په دې توگه دا تړون د بندو دروازو تر شا وشو او د ملت استحضاري ته تر پایه پورې ورآندې نه شو.

د ډیورند کرښه تر عبدالرحمن خان را وروسته هم له نورو حکومتونو سره په مجمل ډول او تر ډېره حده د افغانستان او بوټانوي هند ترمنځ د تجارتي پولې په توگه منل شوې او تر خپلواکۍ وروسته د اعلیحضرت غازي امان الله خان او را وروسته حکومتونو له خوا ددې کرښې قانونیت نه د چلیپا نخښه اېښودل شوې او غیر قانوني بلله شوې ده.

د بین الدول د حقوقو له مخې د یوه تړون د یوه اړخ له منځه تلو سره تړون په خپله خپل قانوني حیثیت له لاسه ورکوي او لغو کېږي نو کله چې په ۱۹۴۷ کال انگرېزان د هند له نیمې وچې او ورسره د افغانستان له گاونډ نه ولاړل نو د ډیورند کرښې خپل کاغذي رسمیت هم له لاسه ورکړ، په ۱۹۶۸ کال د ملگرو ملتونو یوې حقوقي پرېکړې د زور له لارې تپول شوي تړونونه بې اعتباره وبلل.

نو په دې توگه ډیورنډ لاین له هماغه پیل نه خپل حقوقي او قانوني ملي او نړیوال ارزښت له لاسه ورکړی او داسې مسایل د حکومتونو له خوا نه بلکه د ملتونو له خوا حل کېږي، هغه هم د دعوو له مخې نه بلکه د ملتونو د خپل برخلیک ټاکلو په وسیله قانوني او حقوقي حیثیت ترلاسه کوي.

ددې ټکیو په نظر کښې نیولو سره د ډیورند کرښه د افغانستان او پاکستان ترمنځ یوه تجارتي او د روابطو پوله ده خو هېڅکله د دواړو (پاتې ۳ مخ)

کشتی نشستگانیم ای باد شرطه برخیز

کلیوال

افغانستان امروزی، براستی هم به منزله، کشتی یا جاله ایست که در طوفان مدهش حوادث اعم از داخلی و خارجی و در اضطرابات و آفات زمینی و سماوی چنان گیر کرده است که فاقد کشتی بان ماهر و آزموده بوده و کشتی سالاران و جاله وانان آن، از خورد و بزرگ جز جنگ سالاری به دریا سالاری نه خبرتی دارند و نه رغبتی.

علاوتاً اکثر اعمال این ملاحان و ملوانان که به رغم خود شان برای نجات و فلاح صورت میگیرد، چنان ناشیانه است که این کشتی یا جاله، در حال غرق را بیشتر با صخره ها و امواج مهیب دریایی مواجه و بیش از پیش آسیب پذیر میسازد.

این کشتی دارای دو نوع محموله است: یکی محموله، انسانی و مادی و آن دیگری دارای محموله، معنوی و ذهنی تا حدی نامرئی.

محموله، بشری آنرا سه گروه عمده، انسانی یا (۳) طبقه از طبقات اجتماع تقسیم شده، ما تشکیل میدهد که هم برادرند و برابر و هم میهن و هم هم کیش و دارای گذشته و حال و آینده، مشترك و گره خورده. و نیز بدون استثنی در مالکیت این کشتی شکسته اما باارزش، سهیم بوده و از حقوق مساوی و میراثی، برخوردارند و جزب همین کشتی مملو و سرشار از نعم گوناگون خداوندی و هستی های دنیوی، در آسمان خدا(ج) ستاره و در زمین پهناور او تعالی گوساله ای ندارند.

این کشتی نشینان به خوبی میدانند که عنقریب طوفان های حوادث که بیشتر ساخته، دست اکثر ایشان و کمتر پرداخته، بیگانگان است، به زودی ایشانرا به کام خود کشیده و خواهد بلعید.

دو گروه از ایشان که با تیر و پیکان که سوغات بیگانگان است مجهز و مسلح هستند، و تعداد ایشان هم زیاد نیست و به اصطلاح کاتبان و دبیران ایشانرا باید فریقین متخاصمین خواند، بجان همدیگر افتاده اند و اما گروه سوم که اکثریت زیاد دارند و تعداد بیشتر مجتمع خود را تشکیل می دهند، مردمانی هستند با دستهای خالی و بیزار از جنگ ستیز، و کمزور از دو گروه ظاهراً متمایز برادران خود، هرگز خیری بجز شر ندیده اند.

این گروه هرگز به کشتن دیگران دست نیالوده اند، اما کشتگان فراوان داده اند. به مال و ناموس کس دست درازی نکرده، اما مال و آل ایشان، بارها مورد چپاول و تجاوز قرار گرفته و باآنهم از جمله مصلحین بوده و از جمله، خیر اندیشان مردم و سرزمین خوب می باشند و در اندی کم سه دهه، اخیر، بیاد ندارند که برادران در حال جنگ و ستیز ایشان، عندالله و عندالرسول، حتی برای یکبار هم به نصایح ایشان ولو بیغرضانه بوده است، گوش فرا دهند و از قتال دست بردار شده و برادر وار باهم بنشینند و آنچه را که تصور می کنند در بین ایشان گم شده است، دریابند. خوب می دانند که برادران در حال جنگ ایشان در اثر تحریك بیگانه ای چند مغرض و حریص یکدیگر را می کوبند، برادر و پدر می کشند و بازوهای خود را قطع می کنند.

محموله، دیگر را که نامرئی و پرارزش خواندیم که به گذشته، حال و آینده، مشترك ما رابطه، نزدیك دارد و برای ما منحیث میراث های معنوی باقی مانده و مکلف هستیم آنرا حفظ کنیم و رویت آن محتاج به بصیرت و بینش و خبرت و دانش فطری و باطنی می باشد.

علاوتاً این کشتی شکسته، وطن ما پیوسته آماج تیرهای زهرآگین زیادی از غولان و دزدان دریایی ای می باشد که فکری جز غرق آن در سر و آرزویی جز تصاحب آن در بر ندارند و ما باآن هم از امتثال کورکورانه، ایشان ننگی نداشته ایم و از تحریمات، تهدیدات و بلاك سازی های نظامی و سیاسی ایشان برعلیه ویاله خود، نمی اندیشیم و نمی دانیم که حتی کمك های ایشان با ما برای آنست تا بکشیم و کشته شویم باآنهم سیاست جمود و خمود انتظار را پیشه کرده ایم، دم نه زده و معرکه را برهم نمی زنیم.

لذا برماست تا اولتر گم شده، خود را خود مشخص ساخته و تعریف کنیم تا به علم الیقین بدانیم که به گفته، حضرت حافظ تا چه حد ره، افسانه زده ایم. اگر جنگ این تجربه، ناکام را باری بصورت آزمایشی ترك گوییم خواهیم دید که از فیض وافر صلح مستفیض خواهیم شد، به حقایق پی خواهیم برد، دست خود را از زیر سنگ بیگانگان خواهیم کشید و این کشتی میراثی را از ورطه، طوفان خواهیم کشید و بطرف آینده، مشترك مرغوب رهسپار خواهیم شد و به اصطلاح دین و دنیا هر دو را درخواهیم یافت ورنه به کعبه، آمال نخواهیم رسید.

والسلام

امریکا میخواهد همه جهان به آواز دهل ایشان...

افغانی دور است. در نتیجه نه خود طالبان و نه طیارات شان جز در موقع حج میتوانند از حدود وشغور افغانستان خارج شوند.

قید دیگر بر دارائی طالبان و بن لادن در خارج وضع گردیده، طالبان ظاهراً جز در حدود سه صد هزار دالری که شرکت هوایی آریانا برای خریداری پرزه های فالتوی طیارات بوینگ در امریکا داشت، وجوه معتنابهی ندارند و آنچه از بن لادن می باشد، احتمالاً بنامهای مختلف و در بانکهای مختلف خواهد بود که این قید در حقیقت بلاتأثیر خواهد ماند.

البته همه میدانند و اگر نمیدانند بدانند که ملل متحد یك ملای نادار است و آنچه امریکا حکم میکند، برای آن واجب التعمیل می باشد. زیرا ایالات متحده، امریکا به ملل متحد جا داده و تا چندی یك ربع مصارف بودجوی آنرا تأدیه میکرد و ازین سبب حق رسیده گی به امور حسابی این مؤسسهء جهانی را دارد و در سالهای خیر چند بار تنقیصاتی را در مصارف آن سفارش کرده است که قسمتی هم عملی شده است.

تأدیهء سهمیهء امریکا برخلاف کشورهای نادار چندین بار از یکسال به سال دیگر عقب افتاده و به مبلغی اضافه از ۳ ملیارد دالر رسیده و هر بار کوفی عنان که از طرف امریکا کاندید شده عذر و زاری میکند تا مبلغی را از کانگرس امریکا بدست آورد.

مردم امریکا بطور عموم از اجراآت سازمان ملل آگاهی کافی ندارند و حتی به آن خوشبین نیستند چنانچه یکبار شاروال ایتالوی نژاد نیویارك که ملل متحد دران مقر دارد، این مؤسسهء جهانی را به چاه بدرفت تشبیه کرده بود. این تصور غالباً ازین موضوع نشأت میکند که امریکائیان میخواهند همهء جهان به آواز دهل ایشان رقص کند. ولی دول عضو ملل متحد چه خُرد و چه بزرگ از قاره های دیگر و غالباً نادار از روش مستقل خود نمی گذرند و چه بسا که در کمیته های این مؤسسه بحث های داغی صورت میگیرد.

امریکائیان میگویند چون به کشورهای نادار سالانه کمك مالی و تخنیکی میکنند، باید آنها در مسایل بین المللی، جانب امریکا را بگیرند و چون ایشان ازین امر سرپیچی مینمایند یا حتی قطب مخالف را تشکیل میدهند، امریکا به غضب در می آید و میخواهد به اصطلاح چوتی را در بدهد. چنانچه در سالهای اخیر چند بار تهدید کرده که سازمان ملل خاك امریکا را ترك کند. یك وقت سوکارنو رئیس جمهور دایمی (!) اندونیزیا در جاکارتا تهداب عمارت بزرگ را برای مقر سازمان ملل گذاشت به تا حال چوکات آن بجای خود باقیست.

اما ملل متحد چاره ندارد. یا باید خاك امریکا را ترك بگوید در حالیکه هیچ کشوری قسمت عمدهء مصارف آنرا بدوش نمیگیرد یا از خطهء امریکا پیروی کند. این پیروی مجبوری از سخنان کوفی عنان واضح است که از تعزیرات دوم شورای امنیت سازمان ملل نکوهش کرد. شاید معلوم باشد که سرمنشی سازمان مذکور جز در مجمع عمومی و آنهم در موارد خاص، بر شورای امنیت نمیتواند اعمال نفوذ کند و فیصلهء این شورا بارها برخلاف میل سرمنشی واقع میشود. و خرابی کار در حق ویتوی پنج کشور فاتح جنگ عمومی دوم می باشد که به هیچوجه حاضر نیستند ازین امتیازات ظالمانه دست بکشند.

اما وجود سازمان ملل از عدم آن به مراتب مفیدتر است زیرا در صورتیکه یك مؤسسهء ماورای ملی موجود نباشد در دنیائی که امروز حتی پاکستان و هند بحیث دو کشور رویه انکشاف دارای زرادخانهء ذروی می باشند، قانون جنگل حکمفرما خواهد شد و هیچ مرجعی نخواهد بود که از متجاوز بازخواست کند.

طالبان قبلاً گفته اند که یا امریکا شواهد جرمی بن لادن را ارائه کند که خود شان او را محاکمه کنند یا به یك کشور اسلامی دیگر او را بسپارند. در خلال ادعاهای مکرر امریکا و انکارهای متعدد طالبان، بن لادن در عالم اسلام و مخصوصاً در پاکستان به یك قهرمان بزرگ و مجاهد کبیر تبدیل گردیده چنانچه بعضی خانواده ها اسم پسر خود را اکنون اسامه می گذارند.

درینجا سوال پیدا میشود که اگر یکبار امریکا بر ژوره نزدیك خوست بر پایگاه بن لادن راکت بارید، چرا باز این کار را نمیکند که به وضع تعزیرات می پردازد؟

جواب این است که بقول بعضی منابع بن لادن گاهی در جلال آباد و زمانی هم در قندهار بسر می برد و در گارد محافظ او که بیشتر افراد آن عرب هستند، ۱۰ پسر خودش نیز شامل می باشند. فلهذا بدست آوردن او کار آسانی نیست. بجز اینکه امریکا مانند اتحاد شوروی بر افغانستان حمله ور شده از خاطر یك ... پوستین را در بدهد و با این کار مورد ملامت تمام جهانیان بشمول امریکائیان قرار گیرد.

چون حملهء امریکا بر افغانستان از سبب بن لادن از احتمال بعید است، قدم اول تشدید تعزیرات بر طالبان از طریق ملل متحد می باشد و قدم دوم از بین برداشتن طالبان است که از چند جبهه روی آن کار میشود. پروسهء روم که برای مصارف آن امریکا صد هزار دالر داده است و چون پای پادشاه سابق در میان می باشد، ایران و حکمتیار دو دشمن رژیم شاهی پروسهء قبرس را پیش می برند و درین اواخر آوازه است که هر دو پروسه یکی میشود مگر نمیتوان امریکا و ایران را روی افغانستان آشتی داد. پاکستان که سالها در برابر هند از کمك های نظامی و مالی برخوردار بوده، روی سیاستش در برابر طالبان با امریکا از در مخالفت پیش می آید.

چند شب قبل معین وزارت خارجهء امریکا گفت پاکستان میخواهد افغانستان را با پشتی بانی از طالبان بحیث پناهگاه خود استعمال کند اما درین کار دچار اشتباه شده است. البته منظور او تلویحاً برخورد احتمالی پاکستان با هند روی مسألهء کشمیر بود که اگر جنگی واقعاً بین این دو دشمن جانی در بگیرد، پاکستان افغانها را که اکنون همه چیز را از دست داده اند، برای جنگ با هندوها به کشمیر بفرستد چنانچه همین اکنون چند صد مادر مرده در کشمیر موجود است.

عبدالحق واله هنگام صحبت با اعضای مرکز نشراتی افغان و نشریهء اراده

همچنین اگر شکستی به قوای پاکستان برسد، میتواند از خاك افغانستان و جغرافیای آن استفاده نماید. عوام پاکستان که از مغز سیاست حکومت خود بیخبر اند داد میزنند که افغانها را پس به وطن شان بفرستید که کار ما را گرفته اند و پولیس پاکستان مخصوصاً در اسلام آباد و پشاور هر افغانی را که فاقد سند بیابد، تلاشی و توهین کرده پولهایش را میگیرد که این وضع در دل هر افغان حساس عقده ای تولید کرده که اگر خدا ناخواسته این کشور اسلامی در جنگ احتمالی دیگر با هند شکست بخورد و مردم پاکستان مجبور به پناه گرفتن در افغانستان شوند، احتمال نمیرود از آنها حسن استقبال بعمل آید. میگویند هند پنج برابر پاکستان قویست.

بقول سعدی بزرگ:

چو از قومی یکی بیدانشی کرد
نه که را منزلت ماند نه مه را

در چنین سناریوئی که خداوند پیش نکند، عوام افغانستان به فکر این که هفت گروه آدم خور و بعد طالبان را پاکستان ایجاد کرده و باعث بربادی کشور شان شده است، از آنها توقع یك رویهء دوستانه و مثبت نمیتوان داشت.

پس معمای اسامه بن لادن هنوز راه حلی ندارد بجز اینکه طالبان در رأس قدرت نباشند و پادشاه سابق و همکاران اطرافش طالبان را قانع بسازند که ما همه مسلمانیم، چه ریش دار و چه بی ریش. چون در سیاست بعضی اوقات دروغ و دغل یك امر مجبوریست و طالبان به حیث مسلمان دورهء خلفای راشدین که بهترین دورهء اسلام بود، از دروغ و دغل دور اند، بهتر است سیاست را به سیاسیون بگذارند و خود در راه تبلیغ اسلام واقعی بپردازند. ایشان در ابتدا هم گفته بودند که هدف شان سرکوب کردن اهل شر و فساد است نه حکومت کردن.

افغانستان برعلاوهء اینکه در ظرف ۲۳ سال گذشته از جنگ و امسال از خشکسالی برباد گردیده، اکنون به مرض حاد دیگری گرفتار است. طالبان با خود از پاکستان رشوتخوری افراطی و بی بند و باری را به ارمغان برده اند و اکنون گفته میشود که اگر کسی آدم بکشد و چند لك افغانی به مامور مؤظف طالبان بپردازد، کسی ازو بازخواست نخواهد کرد.

البته اهل شر و فساد هم رشوه اخذ میکردند اما نه به این پیمانهء وسیع. اگر کسی پیدا شود و ادعا کند که ظاهرشاه یا سردار محمد داود یا سردار محمد نعیم ازو اینقدر مبلغ رشوه گرفته است، جایزهء گرفتار کنندهء بن لادن به او داده خواهد شد.

حکومت پاکستان اعلام کرده که از تعزیرات اخیر ملل متحد پیروی خواهد کرد ولی مامورین سیاسی طالبان را که همین حالا کم اند، نمیکاهد اما وزیر خارجهء طالبان خود از شمار آنها کاسته است تا مبادا حکومت پاکستان با ملل متحد دچار اشکال شود.

درین روزها افواه است که قوای صلح ملل متحد در سرحد افغانستان و پاکستان جابجا می شود تا جریان اسلحه و مهمات را از پاکستان تحت تعزیرات آن مؤسسه متوقف سازد. حکومت پاکستان ازین کمك های خود بار بار انکار کرده ولی با مشاهدهء صدها پاکستانی در کابل و سایر نقاط و اشتراك آنها و عربها در جنگ طالقان این انکارها جائی را نخواهد گرفت.

تجارت افغانستان مخصوصاً ورود اموال از پاکستان، ایران و ترکمنستان در وضع نورمال قرار دارد و تعزیرات اخیر آنرا متأثر نگردانیده. اخیراً ازبکستان میزبانی جلسهء طالبان را با اتحاد شمال به عهده گرفته که احتمال میرود ازان نتیجهء مثبت بدست نیاید زیرا طالبان اشتراك ملل متحد را حتی بحیث ناظر دران نپذیرفته اند. از طرفی آزاد گذاشتن جریان اسلحه به احمدشاه مسعود کمك میکند تا مقاومت خود را ادامه بدهد و مردم بیشتر کشته شوند وضع به اندازه ای مغشوش است که نمیتوان به روشنی آینده را دید.

څو کرښې د ډیورنډ...

مسلمانو او ورونو ملتونو ترمنځ د بېلتون کرښه نه ده او په راتلونکي کښې به هم دا د ډیورنډ کرښې په دواړو خواوو پرتو ولسونو پورې اړه لري چې دوی د ځان لپاره څنګه برخلیک ټاکي او کوم ډول د وروري ژوند سره تېروي؟

په نتیجه کښې ویلای شو چې افغانستان له پاکستان سره کومه دعوه نه لري او پاکستان هم باید ټینګار ونه لري چې د ډیورنډ د غیر قانوني کرښې ژوند په غیر قانوني ډول تمدید شي بلکه صبر دې وکړي چې په افغانستان کښې منتخب پارلماني حکومت راشي او هم په صوبه سرحد او بلوچستان کښې منتخب ایالتي حکومتونه موجود وي او د ډیورنډ د دواړو غاړو ته پراته ولسونه وکړای شي چې خپل برخلیک په خپله خوښه وټاکي.

د بامیانو د سترو...

یو اسلامي او ملي ضد تاریخي کار بللی زیاته کړې ده چې نه یوازې به د دغو تاریخي آثارو په له منځه وړلو سره افغانستان ته تاوانونه ورسیږي بلکه په غیر اسلامي په تیره بیا په هغو هیوادونو کې چې بودیزم او بت پرستي شته د مسلمانانو جوماتونه او کورونه به له خطرو سره مخامخ کړي.

دوی زیاتوي: په دې فتوی کې د بامیانو د دری لویو مجسمو ترڅنګ چې ۳۸،۵۵ او ۱۲ مترو په لوړوالی سره د نړۍ د اوو عجایباتو څخه بلل کیږي. د نورو منقولو او غیر منقولو موزیمونو د تاریخي مجسمو د ړنګولو حکم شته چې یوازې اقتصادي تاوانونه یې تر ملیونونو ډالرو لوړ او نه اټکل کیدونکي دي او له همدغه امله د طالبانو پر ضد د کړکې یو بل نړیوال عکس العمل رامنځ ته شي.

طالبانو تر اوسه دری ځله په هیواد کې د دې مجسمو د له منځه وړلو اقدامات کړیدي.

حج ته تلونکي...

غوښتنه کوله د پیسو او حج پر ځای وهل شوي او زنداني شول.

په ورکړ شویو خبرونو کې ویل شوي: سږ کال په افغانستان کې د حج ته تلونکو شمیر زیات شوی. رسمي مقاماتو له دوی نه د قرعې اچولو غوښتنه وکړه. دغو کسانو له دې کار نه ډډه وکړه او د خپلې غوښتنې په ترڅ کې یې ټینګار وکړ چې هرو مرو دې حج ته بوتلل شي او یا دې له دوی مخکې اخیستل شوي ډالر بیرته ورکړي.

له همدغه امله د امنیتي خلکو او حج ته تلونکو ترمنځ تریخوالی زیات شو او ګڼ شمیر کسانو وهل وخوړل او بندیان شول.

آیا جنگ سالاران ما هنوز هم به خود ...

امریکا بنشینید و به داستان های دلخراش جوانانی که به ترك یار و دیار خود مجبور گردیده اند گوش فرا دهید، موی بر بدن تان راست می شود و با خود می گویید یاالعجب! حتی اگر ده در صد این داستان های دلخراش هم راست باشد، باز بیانگر حقیقت تلخ است که رژیم های اسلامی ایران و افغانستان امکانات کار و زندگی را کاملاً از هموطنان خود سلب کرده اند، چنانکه گویی این رژیم ها تصمیم گرفته اند بر مزار مردگان حکومت نمایند و بنابر این نه به استعدادهای درخور تحسین هموطنان خود ارج می گذارند و نه از نیروي کار سرشار شان استفاده می نمایند. اینان به کسانی نیاز دارند که دروازه های چشم و گوش و دهن خویش را ببندند و مانند لعبتکانی که در دست لعبت باز دست و پا تکان می دهند، برای هر ارجوفه یی که رژیم به نام اسلام به ما تلقین می کند مقوله، سمعاً و طاعةً را تکرار نمایند. آخر در چنین جامعه یی مردم نیروی تحرك و ابتکار خود را از دست می دهند، حس کنجکاوی می میرد و افرادش دیده ها را نادیده و شنیده ها را ناشنیده می انگارند.

من از این دست مطالب در گذشته نیز فراوان نگاشته ام که شاید معدودی از هموطنان آن را خوانده و زیر لب آیه، افسوسی نیز بدرقه اش کرده باشند ولی مثل اینکه من برخلاف اندرز سعدی تلاش می ورزم تا میخ آهنین بر سنگ فرو کوبم، به همین امید این نگارش را ارمغان نشریه ای می کنم که تازه در آسمان مطبوعات مهاجرت پشاوره چهره بر افروخته است، تا خوانندگان مقیم وطن و مجاور آن را بخوانند و موقعیت خویش را در تناسب تازه، نیروهای منطقه و جهان که همین اکنون در حال شکل گیری است دریابند و به نام منافع ملی این نگارش مرا سر آغاز اقتراحی در «اراده» تلقی نموده نظرات خود را با آن همراه نمایند و از ایمان به حقانیت خویش نیرو بگیرند و بدانند که ما یا به عنوان یك ملت متحد بی طرفی عنعنوی خود را در ساخت و بافت های جهانی مسجل می کنیم و یا در میان ملت هایی که به زور شمشیر خود آزاد شان کردیم، ذلیل و پس گردنی خور باقی می مانیم تا در ایران، تاجکستان، عربستان و دیگر گوشه های جهان ما را به عنوان قاچاقبر و تروریست چار، چارتا و پنج، پنج تا به گلوله ببندند و بکشند و در کشور خود نیز بازخواست کننده یی نداشته باشیم تا این ماجرای دزد گفتن و بر بستن نی بلکه برکشتن را مورد پرسش قرار دهد و از ریزش خون افغان که به همان بی قدری آب جوی گردیده است جلوگیری نماید.

من در آغاز نگارش از سفر وزیر دفاع روسیه و هیأت چینایی به ایران یاد کردم و اینك برای اینکه موضوع را پی بگیرم، ناگزیرم تصویری از امریکا به عنوان ابرقدرت یکه تاز جهان و دیگر کشورهای منطقه پیش روی خواننده، خویش بگذارم و آنگاه موقعیت کشور خود را در آن تصویر علامه گذاری و بر منافع ملی کشور مکث کنم. پس آغاز می کنم از امریکا:

۱- شکست رسوا و حقارت بار اتحاد شوروی سابق، امریکا را در موقعیت استثنایی و ممتاز قرار داد تا بدانجا که از روی ترحم بر غرور شکست خورده، حریف دیروز خویش، دست نوازش کشید و ملیون ها دالر کمك بلاعوض خود را نثار قد و بالای بی خاصیتش نمود و در سرکوب مسلمانان چچن دستش را آزاد گذاشت و علی رغم اینکه بر سر بازار جهان، طبل احترام به اراده، ملت ها را می کوفت بدون اینکه از مردم چیچن پرسیده باشد، چچنیا را بخشی از سرزمین روسیه و غمداستان دردانگیزی را که روس ها در چچنیا ایجاد نموده بودند موضوع داخلی آن کشور خواند.

امریکا بالطبع می خواهد که این موقعیت استثنایی و ممتاز را به طور دایمی برای خویشتن حفظ کند و در جستجوی متحدان نیرومند در دور و بر چین که رقیب احتمالی امریکا است برآید. بنابر این، ترمیم و بهبودی مناسبات با هند امری است که امریکا بدان حق تقدم می دهد. پاکستان که متحد سابق امریکا بود همان سمرقند و بخارای حافظ شیراز است که امریکا آن را فدای خال هندوی هند می کند، زیرا امریکا خوب می داند که در پروژه، اتومی پاکستان، چین به سوی پاکستان دست یاری دراز نموده و قوت و ضعف آن را نیز خوب می داند. امریکا مدتی تلاش ورزید که هند و پاکستان را باهم نزدیك نماید و هردو را با خویشتن داشته باشد. ولی از یك سو جدا کردن پاکستان از چین دشوار بود و از سوی دیگر مواضع هند و پاکستان در معضله، کشمیر سخت باهم در تصادم افتاده بود. لذا هند را برداشت و پاکستان را تخم قلغده، خویش انگاشت.

۲- روسیه که در قیافه، ابرقدرت اتحاد شوروی، جنگ گرم را در افغانستان و جنگ سرد را در جهان باخته است، به هندوی دیوالی و مفلس می ماند که یك شبه هست و بود خود را در قمار از دست داده است. او نخست المان شرق سابق را که غنیمت دوران جنگش بود در بدل پول به آلمان فروخت و مستعمرات او نیز یکایك درفش استقلال و هویت ملی خود را برافراشتند. یکی از جنبه های مضحك و خنده دار فروپاشیی شوروی سابق این است که کمونیست ها در سطح جهانی باختند ولی در پارلمان شوروی اکثریت گرفتند و روسیه زیر فشار کمونیست ها مجبور شد که همان سرود انترناسیونال کمونیست ها را به عنوان سرود ملی خود بپذیرد و ضمناً تمام تعهدات و وام های شوروی سابق را نیز محترم بشمارد. اما یادگارهای شوم و لعبتك هایش تا امروز هم مایه، درد سر ما افغانها است.

روسیه در برابر ما افغانها دو دهان پرآبی عمده دارد:

الف: برخلاف تمام مقاوله های بین دو کشور و منشور ملل متحد، بر همسایه، کوچك خود تجاوز و خودش نیز بدین تجاوز اعتراف نموده است.

ب: در نتیجه، تجاوز خود جنگی مطلقاً نا برابر را بر افغانها تحمل نموده، یك و نیم ملیون نیروی انسانی آن را تلف و زیربنای اقتصادی یك کشور رو به انکشاف را ویران نموده است. اگر خونبهای یك افغان را با بسیار سخاوت تا یك صد هزار دالر پایین بیاوریم، روسیه که تمام امتیازهای شوروی سابق را در مقیاس جهانی از خود می داند و تعهدات آن رژیم را نیز محترم می شمارد، تنها از درك اتلاف نیروی انسانی ما یك رقم درشت یك هزار و پنجصد ملیون دالر از ما قرضدار است ولی ما از او کسیره ای هم قرضدار نیستیم. زیرا که رژیم های دست نشانده، او را افغانها، عاق کرده و خودها را پابند تعهدات آنان نمی دانند. و از سوی دیگر هرچه که در کشور ما آباد کرده بود خود ویران نموده و رفته است.

روسیه در روزگار پتر و بعداً در هنگام تسلط کمونیستها همیشه می خواست افغانستان را جز قلمرو خود ببیند و راه خود را به سوی بحر هند و شرق میانه بگشاید. اما عجالةً تا آینده، نامعلوم، مبنای این آرزو بر سنگ یأس خورده است. ولی، به خاطر دهان پرآبی های که در برابر افغانها دارد، هنوز هم به هر قیمتی که باشد از تشکیل یك دولت نیرومند و متکی بر اراده، مردم در افغانستان جلوگیری می کند و متأسفانه دستگاه اتحاد شمال با شیوه، بسیار حقارت آمیز از ترس هم نبردان جهادی خود به آستا[ن] روسها رفته و زمینه، دست بازی های روس ها را تدارك دیده اند و برای توجیه این حقارت، توجیه ناپذیر، اسلام را کنار گذاشته و قطعه، قومیت را به میدان افگنده اند. ایران نیز از یاد می برد که زبان دری از گاهواره، بلخ و تخارستان به وجود آمده است و قسمت اعظم مفاخر فرهنگی این زبان، مال افغانستان است. حالا بگذریم از این برخی کوچکی از برادران پشتون ما این مفاخر تاریخی را به نام این که فارسی است، دربست به ایران تسلیم می کنند و از یاد می برند که قوم واحد عرب ملت ها و دولت های جداگانه تشکیل داده اند، از جان[ب] دیگر چون حکومت های تنظیمی ناشی از اراده، مردم افغانستان نیستند و مردم در عزل و نصب شان هیچ اختیاری ندارند، مجبور هستند بر حامیان خارجی اتکاء نمایند و به زندگی پارازیتی خویش به زور سر نیزه، بیگانگان ادامه دهند بنابر این، ایران نیز که اکت های یك نیمه ابر قدرت منطقه را می کند، در افغانستان جاه طلبی های دارد که می خواهد آن را از راه حمایت اقلیت های قومی و مذهبی در افغانستان برآورده سازد. بدبختانه این همسایه، در به دیوار و همزبان ما نیز خیال خام تجزیه، افغانستان را در خاطر می پرورد و علی رغم تظاهر به خیرخواهی، می خواهد که آتش جنگهای افغانستان را نه تنها افروخته نگاه دارد، بلکه گاه به گاه تیل نیز بر آن بپاشد. بدین لحاظ هنگامی که ایران و روسیه در مورد افغانستان تبانی می نمایند وضع روشن است. هر دو در افغانستان منافع خاص خود را می خواهند و آن منافع جز به زبان افغانستان به شیوه، دیگر به دست نمی آید.

(بقیه دارد)

مورستاسی د ژوند کتلو، د تعلیمي او روغتیایی ...

له معمول سره سم ئی افغانی مهاجرینو ته د خپل هیواد او نورو مرستو بهیر وکوت چی د انجنیر میر مسجدی له خوا ورته د کمپ د شمیر او مرستندویه ادارو د کار په هکله معلومات ورکړل شول.

وروسته د غه هیأت د مولوی صاحب خالص د پخوانی ړنگ شوی کمپ د جامع جومات په انګړ کی د راټولو شویو مهاجرینو سره په لنډو خبرو اترو کی د هغوی ستونزی واوریدی وه یی ویل: چې مور د خپل هیواد له لوری راغلی یو چی ستاسی ستونزی وګورو او له تاسی سره به د تعلیم او روغتیا په برخو کی مرستی وکړو. بیا ئی له نویو مهاجرینو څخه د ستونزو او د مهاجرت د علتونو پوښتنی وکړی.

زمور خبریال زیاتوی: دغو نویو مهاجرینو د خپلو ستونزو د اورولو ترڅنګ په هیواد کې د روانو حالاتو په هکله وویل چې: په دې کمپ کې نوی مهاجرین د طالب او مسعود له جګړو، بهرنیو مداخلو، وچکالیو او د نرخونو له لوړوالی څخه رامهاجر شوی یو.

د دغو مهاجرینو د استازی عبدالتواب له خوا سناتور ای بونیر ته د امریکا د حکومت او ملګرو ملتونو په نوم لیکلی پیغام ورکړ شو چی په هغه کی ویل شوی دی: مور د طالب او مسعود د جګړو له لاسه رامهاجر شوی یو. جګړی له مور نه هرڅه حتی د ژوند حق هم راڅخه اخستی دی. د جګړو دوام د هغو بهرنیو مداخلو له امله چی زمور د ګاونډیانو، روس او امریکا د حکومتونو له خوا کیږی روان دی. مور هیله کوو چی د بهرنیو مداخلو مخه ونیسی، همدغو مداخلو د وسله والی جګړی سیالی رامنځ ته کړیده، طالبان او مسعود دواړه له بهر نه تمویلیږی، دا جګړه ناروا ده زمور بدمرغی لا پسی زیاتوی.

په دی پیغام د امریکا د حکومت او ملګرو ملتونو نه ګیله شوی چی د جګړی په بندولو کی جدی مرسته نه کوی. د طالب په نوم زمور په ملت بندیزونه لګوی او د اسامه په نوم مور ته جزا راکوی. د امریکا حکومت دی مور ته خپله دوستی ثابته کړی یوازی څه مادی مرسته مشکل نه حل کوی. د بدمرغی اصلی عامل جګړه ده هغه دی بنده شی. افغان ملت ته دی د خپل برخه لیک ټاکلو حق ورکړ شی، مور ملی کدرونه او ملی عنعنات لرو له مور سره دی د هیواد او حکومت په جوړولو کې د جګړی په بندولو سره مرسته وکړی.

د دغه هیأت نورو غړیو هم له افغان نویو مهاجرینو سره خبری وکړی. یوی مهارجری ښوونکی میرمن نظیفی ورته وویل: مور په افغانستان کی سوله غواړو، د جګړی بندول غواړو که دا کار وشی مور سمدستی خپل هیواد ته ستنیږو. دلته داسی حال دی زه یوه معلمه یم. بدمرغه ژوند لرم، دلته خو والی او جوالی نه دی معلوم.

تر دی کتنی وروسته هیأت د کمپ د روغتیایی چارو بهیر له کتلو تیر شو او د اسلام آباد لور ته روان شو. افغان مهاجرو دغو میلمنو ته په دری او انګریزی ژبه لیکلی ؤ چې: «مهمانان عزیز به کمپ مهاجرین آواره و محتاج خوش آمدید.» د دی خبر تفصیل په راتلونکی ګنه کی خپریږی.

زمونږ د کلي لارې

زره سواند

په سرو وینو تکې سرې دې اوس زمونږ د کلي لارې
بې ملنگه هډبرې دې اوس زمونږ د کلي لارې
ته له مانه پکې ورک شوې زه له تانه پکې ورک شوم
خونړۍ، غونډې تیارې دې اوس زمونږ د کلي لارې
تیرو وراتیرو وو پرې جنازې د ځوانیمرگو
بوله جوړې تا ترې دې اوس زمونږ د کلي لارې
زه در تلای نشمه تا ته، ته راتلای نه شې اوس ما ته
د سرونو خطرې دې اوس زمونږ د کلي لارې
تپې کیږي پکې زړونه او قتلیږي پکې مینې
غملړلې ننداره دې اوس زمونږ د کلي لارې
د پردیو غیږ کې لوی شول په پردو پسې روان دي
دا په څه حورې ورې دې اوس زمونږ د کلي لارې؟
څریزیدو قاتلانو د مینونو کروندې کړې
د مرگونو منظرې دې اوس زمونږ د کلي لارې
سوې ساندې ډیرې، ډیرې خو سندرې پکې ناورو
د غمونو خاطرې دې اوس زمونږ د کلي لارې
بیا پیرۍ نورې زړه سواند چې نه ځې او نه راځې پرې
څکه شارې او سپېرې دې اوس زمونږ د کلي لارې

قافله یم

دل افروز ځیرک

زه هم پاته له کاروانه قافله یم
د تیارو او جهالت مقابله یم
د الله فضل او کرم له برکته
یو د پوهې رسولو سلسله یم

ای اختره راشه

نجیب ځدران بیرکزی

ای اختره راشه د خپلې خوشحالۍ هوسایۍ او سولې، گرمې وړانگې د سپینو مرغیو پر ښایسته وزرو زمونږ د هیواد د شنه آسمان د پاسه د لمر له گرمو وړانگو سره یو ځای کړه او بیا یې د پامیر د جگو غرونو پر جگو څوکو ور وغوړوه او بیا دغه ځلانده وړانگې د هندوکش د غرونو پر تتر ورتیرې کړه آن د آمو تر سینده پورې او د خدای له پاره د کونړ پر سویو ځنگلونو یې راتاو کړه د هرات تر ویشتلیو منارو پورې یې ور ورسوه او بیا یې د میرویس بابا پر ځلې ښه تاو راتاو کړه چې وړانگې یې نورې ژورې وځلیږي او بیا یې راوله د پکتیا تر جگو غرونو. او د دغې ملت سرلوړو بچیانو ته ووایه چې بس دی تول راځئ اختر مو مبارک شه اختر مو مبارک شه!

د شعر او ادب گل پاڼې

کابل زخمی

محمد نادر «امرخیل»

کابل بدست غیر ویران بینمت
پیکرت زار و پریشان بینمت
قلب پاك و پر زمهرت را وطن
پاره پاره، پر ز حرمان بینمت
جاده، میوند تو ویران شده
نقطه، عطف حریفان بینمت
تخته پل تا باغ قاضی و چته
جمله گی با خاك یکسان بینمت
در مسیر عیدگاه تا به چمن
تکه تکه مرگباران بینمت
کابل زیبا چرا اکنون چنین
خوار و زار و بمب افشان بینمت
کربلای ثانی گشتی کابلم
سرخ با خون عزیزان بینمت
صدهزاران کابلی گردیده گم
همچو «یوسف» سوی «کنعان» بینمت
کارته سه یا منار دهمزنگ
سخت محزونی خوشحال خان بینمت
گر بپرسی حق ز من این نکته را
کابل من سخت ویران بینمت
این مسلمانان چرا کردند چنین
صحنه، پر از شهیدان بینمت
در تماشای تو بعد سالها
اشك ریزم زانکه عریان بینمت
کابل زخمی خوشم روزی که من
شهر زیبایم چراغان بینمت

حکایت

از مصیبت نامه، عطار

ناگهی بهلول را خشکی بخاست — رفت پیش شاه از وی دنبه خواست
آزمایش کرد آن شاهش مگر — تا شناسد هیچ باز از یکدگر؟
گفت: شلغم پاره باید کرد خرد — پاره کرد آن خادمش در پیش بُرد
اندکی چون نان و آن شلغم بخورد — بر زمین افگند و لختی غم بخورد
شاه را گفتا که: تا گشتی تو شاه — چربی از دنبه برفت این جایگاه

بی حلاوت شد طعام از قهر تو
می بباید شد برون از شهر تو!

احیای مجدد مؤسسات سیاسی و ...

من تقاضا شده است در مورد ارتباط افغانها با کشورهای اسلامی، با درنظرداشت آینده، سخن گویم. اینك توجه حضار را به مطالب مقدماتی ای جلب می کنم تا حین بحث بر موضوع، آنرا به خاطر داشته باشند.

اول: حین بحث درباره، کشورهای اسلامی، باید به خاطر داشت که این کشورها به دو کتگوری تقسیم شده اند:

الف: کشورهاییکه اکثریت نفوس آنها مسلمان هستند.

ب: کشورهاییکه دارای اقلیت های قابل توجه مسلمان و اکثریت پیروان ادیان دیگر هستند.

دوم: بسیار مشکل است و برای من تقریباً ناممکن، که تحت اوضاع کنونی جهان، وضع و ترکیب آینده، مسلمین و دول و ممالك ایشانرا نزد خود مجسم سازیم. پس بجا نخواهد بود که اهمیت ارتباط مسلمین را با مسلمین دیگر (در این ارتباط) از یك سو و با نفوس غیر مسلمان از سوی دیگر به خاطر داشته باشیم.

در هر صورت قدر مسلم آنست که ارتباط بین مردمان مسلمان، هم دارای اهمیت زیاد است و هم لازمی.

ناگفته نماند در ارتباط بااین رابطه و پیوند، طبیعت یا خاصیت نامطمئن و ناقابل اعتبار پالتکس (سیاست) را نباید از نظر دور داشت.

در مورد اینکه در اینده چه حادثه ای به وقوع می پیوندد، یا واقع خواهد شد، نمی توان مطمئن بود. چیزیکه نزد من از اهمیت بسیار برخوردار و ضروری می باشد، اینست که حکومت های غیر افغان، باید وسوسه، تشکیل حکومت افغانستان را، طبق تصورات و امیال خود، در پرتو هیچ گونه استدلال، به خاطر راه ندهند.

هیچ کس نمی تواند انکار ورزد که در حال و هم شاید در گذشته ممالکی در زمره، کشورهای مسلمان وجود داشته اند که آرزومند چنین کاری بوده اند. ما می توانیم مثالهای بزرگ و ناقابل فراموشی، چنین خبط و خطاها را که توسط تعداد از دول، در ارتباط تجاوز تراژیدی روس ها، بر افغانستان صورت گرفت، بدست آوریم.

روس ها طبق میل و مبنی بر امیال و آرزوهای خویش، خواستند شکل حکومت آینده، افغانستان را، تشکیل کنند و به این ترتیب، مرتکب خطای دایمی شدند. این مسئله تنها در مورد یك کشور، وفق نمی کند، بلکه در مورد همه، ممالك خورد و بزرگ مسلمان و غیر آن صدق می نماید.

درس های تاریخ را باید از بر کرد، فکر می کنم ارزش آنرا دارد تا به گفتار ذیل ولیم فاکنر William Falkner توجهی مبذول گردد که گفته است:

«گذشته ها هرگز نمی میرند و حتی نه گذشته اند.»

این گفته خاصتاً در کشورهای دارای گذشته های طولانی و مملو از حوادث، بیشتر کسب اهمیت می کند. ممالك آسیایی و شرق میانه با داشتن نفوس مسلمان، عموماً مشمول این کتگوری می شوند. افغانستان یکی ازین کشورهاست. تا جاییکه معلوم است افغانستان حتی در گذشته های قریب، جز ویرانی چیز دیگری بیاد ندارد. چنانچه دیده می شود حقیقت واضحی درین گفته، ذیل ابرام جوزف ریانی در اثرش موسوم به: «سرزمین بدون ویرانه» به نظر می خورد:

«کشوری که ویرانه ندارد، سرزمینی است که خاطره و یادگار ندارد. سرزمینی که خاطره و یادگار ندارد، کشوریست که تاریخ ندارد.»

به اساس آنچه در بالا گفته شد، اجازه دهید تا هشدار ... و جدی ای هم در مورد بعضی از اظهارات، نظریات و حتی بعضی از پیشنهادات که توسط برخی از حکومت ها و اشخاص منفرد، حتی در خلال ملاقات های - شاید هم جدی توسط افغانها و غیر افغان ها- که بعضی از ایشان مشتمل سامعین در ساختن و جعل سیاست های آینده، افغانستان هم بوده اند، گوشزد سازم.

از جمله، این نظریات و یا اظهارات، یکی همانا مسئله، غیر منسلك بودن افغانستان است.

با وجود بروز یا حدوث برخی از جریانات در امور بین المللی، می خواهم روشن سازم که هیچ کس، تکرار می کنم که هیچ کس، در هیچ صورت نه گماشته و نه هم مختار گردیده است که بگوید افغانستان باید منحیث یك دولت غیر منسلك باقی بماند، جز در صورتیکه این ادعا منحیث یك نظر شخصی ابراز گردد. لذا قدمی ازین مرحله بجلو گذاشتن، با دلایل واضح، تخطی ناجایزی بر حقوق یك ملت و مردم و حق خود ارادیت ایشان خواهد بود.

تنها در اثر انتخابات آزاد و قانونی در این مورد، می توان به فیصله ای رسید. مجبورم واضح سازم که من شخصاً با سیاست عدم انسلاك افغانستان مخالفتی ندارم، آنهم محض در صورتیکه از طریق یك حکومت منتخب دیموکرات و قانونی، برابر با عنعنات افغان ها و پراسس دیموکراتیك به نحوی که بتواند از مصالح و اراده، افغان ها نمایندگی کند.

این نظر بر این اصل استوار است که می توان به یك پارلمان منتخب و تصویب فیصله، آن توسط لویه جرگه، توسل جست.

وقتی در مورد افغانستان و غیر منسلك بودن آن صحبت می کنم، شاید اختلالی بوجود نیاید تا درك کنیم که سیاست عدم انسلاك افغانها، یکی از سیاست های عنعنوی ایشانست.

چنانچه بین جنگهای اول و دوم جهانی، افغانها توانستند سیاست عدم انسلاك را برای خود حفظ کنند. بعد از جنگ دوم جهانی افغانستان مستقیماً یك عضو فعال در تشکیل، نهضت عدم انسلاك شد و همیشه این فیصله، ملی سیاسی و مهم از طرف حکومت های قانونی و مسئول افغانستان، تعقیب و توسط لویه جرگه، تصویب و تایید گردید.

در عین وقت - اخیراً - تعمیراتی خاصتاً در سیاست های ابر قدرت ها به وجود آمد. بطور مثال آغاز جنگ سرد و فضای نسبتاً فلج کننده و بازدارنده، بلاك های نظامی، افکار ما را به طرف علل وجودی این ضرورت و یا علل فقدان سیاست عدم انسلاك، به ارتباط کشورهای صلح خواه، بطرف خود جلب می کند.

علاوتاً عدم انسلاك یقیناً نیازمند نظر ثانی ای توسط کشورهای کوچك خواهان صلح و توقعات و امیدهای ممتد ایشان، می باشد. توقعات و آرزوهایی که این کشورها با داشتن آن، می خواستند رویای بشریت تحقق یابد، اعنی رویای خلع سلاح و امحاء بلاك های نظامی پُر از تشدد و امثال آن.

و اما در مورد خودارادیت، وقتیکه در مورد تاریخچه و داستان خودارادیت و شناخت آن برای بار اول منحیث یك حق دوستان خود ارادیت و شناخت آن برای بار اول منحیث یك حق Right در عوض یك پرنسیپ سیاسی Political

(بقیه ص ٦)

زموږ تاریخي هیواد د آسیا د زړه ...

زمانې د هر مشکل په مقابل کې لکه د پولادي دیوال غونډې دریدلي او په ډیره میړانه، فداکاري او شهامت یې خپل ملي یووالی او تاریخي تشخص ساتلی دی.

زموږ تاریخي هیواد د آسیا د زړه په توګه داسې ستراتیژیک موقعیت لري چې له بده مرغه هروخت د چپاولګرو او یرغلګرو تر برید لاندې راغلی او د همدغه ستراتیژیک اهمیت او موقعیت له مخې هرځل زموږ باتور ملت د یرغلګرو مقابلې ته اړ شوی چې په دې ډګرو کې یې وخت په وخت خپلې زیاتې شخصي او ملي شمتنی له لاسه ورکړې دي، خو ملي استقلال او د ځمکې تمامیت یې ساتلی او د تاریخ په دې اوږده بهیر کې هسکه غاړه او جګه شمله اوسیدلی دی.

د تیرو دوولسیزو پیښې هم هغه دردوونکي حالات دي چې له بده مرغه زموږ ټول هست او بود یې په خړو سیلابونو لاهو کړل، د پخواني شوروي اتحاد د سرو لښکرو وحشیانه یرغل، د کمونیستي رژیم ځوارلس کلن تاړاک او بیا تر هغو وروسته د خپل منځي جګړو غم لړلی حالت هغه مصیبتونه دي چې هر یو یې ځانګړی بحث او څیړنه غواړي، خو اوس موږ د تاریخ په داسې حساسو شیبو کې قرار لرو چې هیوادوال مو د دوامدارو جګړو، پرله پسې وچکالی، قحطی او نړیوالو بندیزونو له امله د ژوند ډیرې سختې شیبې تیروي، چې که چیرې مرګوني حالت د پای ته رسولو لپاره هراړخیزه ډله ایزه مبارزه ونشي، نو خدای (ج) دې نه کوي د آسیا په زړه کې به یوه داسې خطرناکه غمیزه منځ ته راشي چې تقریباً ټول آسیا او سیمه به له ځانه سره ولړزوي.

زموږ ځوریدلي او دردیدلي هیوادوال که په هیواد کې دننه دي او که له هیواد څخه بهر د هجرت په خیمو کې ژوند کوي یو داسې مرګوني حالت ورباندې مسلط دی چې قلم یې د بیانولو توان نه لري، زموږ زیات شمیر هیوادوال په هیواد کې دننه او له هیواد څخه بهر په کمپونو کې د یخنی، لوږې او خوارځواکی له امله د ژوند له خواړه نعمت څخه محروم شول او دا حالت لا دوام لري، په هیواد کې دننه او له هیواد څخه بهر کوڅې او بازارونه زموږ د باشهامته هیوادوالو له سوالګرو څخه ډک دي چې په لیدلو یې هر دردمن زړه دردیږي.

زموږ د خلکو د ژوندانه په دې مرګوني حالت کې د هر مسلمان افغان وظیفه ده چې ددې حالت د پای ته رسولو په لار کې تر خپل وسه لاس او پښې ووهي، خو تر هرڅه دمخه په هیواد کې د جګړې د اور په وژلو باید فکر وشي ځکه تر څو پورې چې په هیواد کې جګړه روانه وي زموږ د خلکو ورځنی ژوند به لا پسې خرابیږي، نو راځئ چې له خپل خدای (ج) سره ژمنه وکړو چې د خپلو خلکو د دغه مرګوني حالت د له منځه وړلو په هیله به خپل ټول فکر د هغوی د ژوند بهبود ته متوجه کړو او هغه لار به خپلوو چې نتیجه یې هم زموږ او هم زموږ د دردیدلو او ځوریدلو خلکو په ګټه وي.

په افغانستان کې د روس، هند، ایران او پاکستان ...

مجلې کې یو مضمون خپور کړی چې په کې د افغانستان د مسألې کورنی او په تیره بیا بهرنی ابعاد یې تشریح کړی. د پاکستان، ایران، هند روسیې او مرکزي آسیا د هیوادونو لاسوهنې اهداف او اغراض یې په تفصیل سره څیړلي او نتیجه یې اخیستی چې د افغانستان د مسألې حل هغه وخت ممکن دی چې د افغانستان په چارو کې ټولې بهرنۍ په تیره بیا د پاکستان لاسوهنې بندې شي.

تامسن ویلی چې: دا به د امریکا او د هغې د متحدینو ډیره لویه خطا وی چې که فکر وکړي روسیه، هند او ایران به په عمل او وینا کې د یو پراخ بنسټه حکومت د جوړیدو له لارې د افغانستان د شخړې حل کیدل وغواړي. په نویمی لسیزې کې امریکا دا خطا وکړه چې په افغانستان کې یې خپله پالیسي د پاکستان له لارې پرمخ بوتله. د پاکستان او ایران د سولې د هلو ځلو ملاتړ یې کاوه. اوس چې امریکا له روسانو سره د افغانستان په هکله ګډ کار پیل کړیدی دا کار به ورته د ګټې پر ځای لوی تاوان ورسوی.

دی زیاتوی چې نوی ډیلی، مسکو او تهران به د خپلو انفرادي او ګډو ګټو له پاره هڅه وکړي چې پاکستان په افغانستان کې کړکړ وساتي او د افغانانو په قیمت د پاکستان پښه په افغانستان کښې نښلولی پریږدي او په دې توګه به افغانستان بیا د بهرنیو په لوبو کې چې هر یو خپلو ګټو ته ګوري ایسار پاتې شي.

پیټر تامسن د امریکا پر نوي حکومت غږ کوي چې دغې لوبې ته ښه ځیر شي، ښه پام ورته وکړي او که په افغانستان کې عادلانه او دوامداره سوله غواړي د دغو بهرنیو مداخلو او هیوادونو پر غرضونو او اعمالو دې ښه ځان خبر کړي او ورته بیدار دې اوسي. له افغانستان نه د روسي پوځونو په وتلو سره د خلکو ګومان دا ؤ چې افغانستان ته به سوله راشي او خلک به یې د وران ویجاړ ملک آبادولو ته وزګار شي خو داسې ونه شول.

تامسن ددې کار وجوهات ډیر ګڼي یو پخپله د مجاهدینو د تنظیمونو بې اتفاقي، د قدرت په سر د هغوی جګړه او بل هم دا چې بهرنۍ لاسوهنې ډیرې وې د شورویانو د لاسوهنو په شمول ځکه چې شورویانو غوښتل چې کمونیستان په کابل کې پر قدرت وساتي او په دغو ډلو کې یې ورچوخ کړې.

هغه زیاتوي: د شورویانو تر وتلو وروسته په افغانستان کې مداخلې او لاسوهنې په تیره بیا د ایران، پاکستان او شوروي اتحاد مداخلې او د هغه تر ړنګیدو وروسته د روسي مداخلې روانې دي. هر یو خپلو ګوډاګیانو ته مرستې ورکوي که څه هم د ملګرو ملتونو استازي دغه مرستې په ښکاره ګند یادي کړې او غندلې یې هم دي خو د حل یواځینی لار دا اوس دا ده چې دغه لاسوهنې دې ټولې له یوې مخې بندې شي. پخپله افغانان دې هم سرونه په ګریوان کې ټیټ کړي له خپلو شخصي ګټو نه دې تیر شي. د ملک ملي ګټو ته دې پام واړوي.

تامسن زیاتوي: تر څو خپله افغانان د خپلو سیمو او خپل قوم پر ځای د خپل ملک لوړو ګټو ته پام ونکړي مسأله به حل نشي.

احیای مجدد مؤسسات سیاسی و ...

Principle فکر می کنم حالت مشمئز کننده، به من دست می دهد چه تعویض پرنسیپ خود ارادیت به حق Right خود ارادیت در اثر پیشنهاد هیأت نمایندگی دایمی افغانستان در سازمان م. م، تحقق پذیرفت تا آنکه بعد از تصویب سازمان جهانی م. م منحیث ماده، اول کانونشن های حقوق بشر قرار گرفته و به رسمیت شناخته شد، و اینك دیده می شود که حق خودارادیت مردم افغانستان، نادیده گرفته می شود. یقین دارم همه آنانیکه با امور سازمان م. م از نزدیك آشنا هستند، می دانند که این مسئله در ریکاردها و اسناد آن مؤسسه ثبت و ضبط است، اما باکمال تعجب دیده می شود که هیچ از کسانیکه ازین حقیقت به کلی وقوف هم دارند حتی اشاره ای به آن نکردند.

در جوار پیشنهاداتی که برای یافتن راه حل صلح آمیز مشکل افغانستان، ارایه شده است، من هم پیشنهادی مبنی بر حق Right ناقابل انکار مردمان و ملل جهان یعنی خود ارادیت، ارایه داشته ام:

پیشنهاد

این پیشنهاد مبنی بر نظر و آیدیای تدویر یك کانفرانس بین المللی تحت نظر سازمان جهانی م. م، است به شمول:

الف: همه اعضای دایمی شورای امنیت آن سازمان.

ب: همه پارتی های افغان در داخل و خارج کشور، محض منحیث یك پارتی نه منحیث یك حکومت یا اورگان اداری.

ج: پاکستان و ایران منحیث همسایگان افغانستان.

آجنده

آجنده، این کنفرانس بین المللی، بصورت مشخص باید وقف یك موضوع واحد، یعنی تطبیق مشروع حق ناقابل انکار مردم افغانستان، یعنی «حق خود ارادیت» از طریق انتخابات آزاد، قانونی و دیموکراتیك، شود.

به سازمان م. م باید هدایت داده شود تا هرچه زودتر با گسیل داشتن:

الف: قوای محافظ صلح به منظور تأمین امنیت.

ب: هیأتی یا (تیمی) برای بالابینی و نظارت پروسه، انتخابات آزاد و قانونی دست بکار شود.

ج: هیچ یك از همسایگان افغانستان نباید در هیأت یا قوای حافظ صلح شرکت داشته باشند.

د: از مؤسسه، کنفرانس اسلامی OIC منحیث ناظر دعوت شود.

جای یا محل:

دفتر سازمان م. م در ژنو (سویدزرلیند) و یا دفتر مرکزی آن در نیویارك، شورایی در اثر پراسس انتخابات به میان آید و به تشکیل حکومت موقت بپردازد. حکومت موقت بزودی ممکنه به توسید قانون اساسی بپردازد تا به پیشگاه لویه جرگه ارایه گردد و نیز به تشکیل حکومت انتخابی همت گمارد.

جمیع منبع های دیگر پرابلم بدون استثنی، هرچه باشد، توسط لویه جرگه تصویب گردد.

(ادامه دارد)

بقیه سرمقاله

بار، در مورد این سوالات و امثال آن، منحیث مشت نمونه، خروار، از تفکر و تعقل اسلامی و افغانی کار گرفته، سر به گریبان کنند و جواب آنرا به آهستگی و خفیه نه به جهر و آواز بلند، در چاك گریبان خود زمزمه کنند و به آن گوش فرا دهند که آیا:

مسئول اصلی این همه فجایع بشری و مرگ و ویرانی همه زن و مرد و پیر و جوان و اطفال بیگناه در اکثر از ولایات کشور و کمپ های خارج ازان آنهم از گرسنگی و سردی هوا چه کسانی هستند و این همه مظالم تا چه وقت ادامه خواهد داشت؟

پسران و دختران ما تا چه وقت از فرضیت کسب علم و دانش و حتی سواد محروم خواهند بود.

هدف اصلی این جنگها چیست، آیا هدفی است اسلامی و ملی، وطنی یا خارجی.

آیا این همه برادر کشی دارای کدام مسئولیت تاریخی و ملی یا مسئولیت دنیوی و اخروی هست یا خیر؟

آیا این جنگ ها همه تجارب ناکامی نیستند و ...

و بالآخره آیا معنی و تفسیر این آیت آسمانی چیست که:

فمن یعمل مثقال ذرة خیراً یره- و من یعمل مثقال ذرة شراً یره

اراده

آزاده تحلیلی خپرونه

د مقالو په انتخاب کې واکمنه ده. هره مقاله د لیکوال د نظر ښکندونه کوي. را رسیدلې مقالې بیرته نه ورکول کیږي.

د ګډون کلنی بیه:

په امریکا، اروپا او استرالیا کې: ۳۰ امریکایی دالر

د سیمې په هیوادونو کې: ۱۵ امریکایی دالر

په افغانستان کې: ۱۰۰۰۰۰ افغانۍ

په پاکستان کې: ۱۰۰ کلداري

د شپږ میاشتو لپاره نیمه بیه. د پوستي لګښت د اداري په غاړه دی.

بانکي حساب:

A/C US $ 01801406

الفلاح بانک، ٦ – ب، اسلامیه رود، پېښور.

د لاس ته راوړلو ځایونه: د پیښور ټول اخبار پلورنځي

د یوې ګڼې بیه: ۳ روپۍ

World Dairy Product We use only cow's milk

فقط از شیر گاو استفاده میکنیم

Milk, Yoghort	شیر، ماست
Cheese, Butter	پنیر، مسکه
Cream, Curd	نیاش، چکه
Dogh (Lassy), Solidcurd	دوغ و قروت

Address:

Shop No. 2A, Seesan Plaza, F-10 Markaz, & Shop No. 6 Al Rahman Plaza, G-9 Markaz, Islamabad.

Tel: 051- 2975 81-

نوت: نشریه اراده را از آدرس های فوق در اسلام اباد به دست آورده میتوانید

د تسلیت عرض: په ډیرې خواشینی سره مو خبر ترلاسه کړ چې د هیواد نامتو عالم او نومیالی شاعر استاد نصرالله خان میاخیل د روان کال د سلواغې په ۲۰ نیټه وفات او پخپله هدیره کې خاورو ته وسپارل شو.

ارواښاد استاد نصرالله خان میاخیل د ننګرهار د خوږیانو اوسیدونکی د خپل عمر څه ناڅه ۵۰ کاله به هیواد کې دننه او مهاجرت کې د وطن د بچیانو په روزنه او ددې ترڅنګ د شعر او ادب په ډګر کې نه ستړې کیدونکی خدمتونه کړیدي. د یو بل خبر له مخې په ناصرباغ کې د جبارخیلو د کمپ مشر او د تفاهم شورې د اجراییه غړی حاجي ملک عبدالظاهر جبارخیل خور هم وفات شوی، افغان نشراتي مرکز او د ارادې خپرونه دغو ارواښادو ته د مغفرت دعا او درنو کورنیو ته یې د جمیل صبر غوښتنه کوي. روح دې ښاد وي!

چاپ و کمپوز: نصیر لیزر کمپوز، یونیورستی رود، گل حاجی پلازه، منزل دوم، اتاق ١٢٤ تیلفون: 43861 و 2565520، موبایل: 0320 294861، U.P.O.Box# 795 پشاور

Afghanistan: The next phase

in Kabul, but this government had little influence outside the capital. The anarchic conditions and old ties facilitated the return of Afghanistan of Islamic extremists such as Osama bin Laden. Similarly, drug traffickers from Pakistan and elsewhere in the region also moved in.
Against this backdrop of strife and regular outside intervention, the Taliban emerged in 1994-95. The Taliban is a backward Islamic movement dominated by Ghelzai Pashtuns. With strong Pakistani support, the Taliban have managed to gain control of over 90 percent of Afghanistan, defeating most of the former resistance leaders. On the positive side, the Taliban collected many of the heavy weapons and ended anarchy-a relief to many war-weary Afghans. This progress, however, has come at a terrible price. The Taliban have imposed a totalitarian social order. Men must wear beards, women have few rights and few girls are allowed any basic schooling.
The Taliban have also developed close ties with ben Laden, who provides them with money and militants to fight alongside them. Militants from many other Islamic areas such as Kashmir, Central Asia and several Arab countries are based in the Taliban areas.
The only military force remaining on the scene resisting the Taliban are those forces loyal to the anti-Soviet fighter Ahmad Shah Masood, who is supported by Iran, Russia and Tajikistan.

The regional game

Pakistan has become the most influential outside power in Afghanistan. This influence is at both a government level and that of several important Pakistani insitutions and political parties. The struggle against the Soviets has intertwined the two countries. Many Afghan refugees have gone to Pakistan religious schools, the madrassas, and have come under the influence of Pakistani religious leaders-especially those associated with Jamiat-ul-Ulama.
After the Soviet withdrawal, Islamabad sought to establish a client government in Kabul. Although beset with many domestic problems, Islamabad is pursuing an ambitious regional policy. With regards to Afghanistan, it would like to count on the use of Afghan territory and other assets in any confrontation with India. Already, Islamabad is using Afghanistan in its confronations with India over Kashmir. Many Kashmiri militants are being trained in the Taliban regions of Afghanistan and some members of the Taliban have fought in Kashmir. Pakistan would like to do in Kashmir what was done in Afghanistan: support an insurgency until the costs to India becomes high enough that it seeks a settlement acceptable to Pakistan. It appears committed to using its emerging nuclear and missile capabilities as strategic cover as it supports the insurgents in Kashmir.
Islamabad also would like to gain increased influence in Central Asia and perhaps promote radical Islamic movements similar to Taliban. Some Islamic forces in Pakistan believe that, given the sacrifices made by the Muslim groups in the struggle against the Soviets, they are entitled to incorporate the Islamic parts of the former Soviet Union in to a truly Islamic order, led perhaps by an Islamic Pakistan. Many in Pakistan also would like Afghanistan to become a bridge for its economic and political links with Central Asia.
Islamabad has decided that the Taliban is the best vehicle for achieving its objectives in Afghanistan and is willing to pay a high price to continue this support. Islamabad has recognised the Taliban as the government of Afghanistan and has sought to encourage others to do so. Many Pakistani political groups also have developed ties with the Taliban and have sent people inside Afghanistan to work with the Taliban.
The most important contribution Pakistan has made has been its military support. The Pakistani military has deployed units inside Afghanistan in several locations. The Pakistanis assist the Taliban in both planning and implementing their military operations against the opposition. The fact that Pakistan is willing to put its own people at risk is an indication of Pakistan's commitment to its Afghan policy.
Iran has been opposed to the emergence of a pro-Pakistani and Taliban dominated government in Kabul. It believes that such a government would not protect the interests of Afghan Shiahs and would be hostile to Iran's geopolitical interests in region. Tehran has provided weapons and money to Ahmad Shah Masood, among other anti-Taliban groups. Iran's influence has declined as its allies have lost ground. Disagreement between Iran and Pakistan has been one of the main causes for the continuation of the Afghan conflict.
Current Iranian objectives in Afghanistan, other than opposing a Taliban victory, are unclear. It is possible, indeed likely, Iranian leaders are devided on what to do about the threat from Afghanistan. A few Iranian radicals might be open to ties with the Taliban because they share a common bond with extremists such as bin Laden and the so-called Islamic Movement of Uzbekistan. Others might favour a continuation of the conflict to preclude the construction of oil and gas pipelines from Central Asia across Afghanistan to Pakistan and beyond. Still others might favour a settlement in which non-Pashtuns -including Shiahs and Tajiks-participate, the Afghan refugees from Iran return home and the threats of drug trafficking across the Iranian border from Afghanistan diminishes.
Like Iran, the Indians, Russians and Uzbeks similarly oppose the Pakistani-backed Taliban.

(To be continued)

US senators visit...

been encountered with lots of various problems we recount the war as an unjust war and condemn it. if the war is not stopped, we will face further misfortunes . There are now Afghan emigrants in the borders of Tajikistan,Iran and pakistan.
We blame the USA and the UN that they don't pay serious attention to termination of war in our country. Under the name of Taliban, sanctions have been imposed on us and under the pretext of Osama we have been punished.
The USA has proved its friendship to the people of Afghanistan and our problem is not only solved with financial assistance. The war should be terminated which is the main cause of our misfortune.
The UN has't a good stand on Afghanistan and why it hasn't unmasked the faces of war mongers so far.
Afghan have national cadress, nationl traditions and experiences about forming a government. It would be better to let us determine our distiny. If th above are not inplemented . we will face further misfortunes.
Our reporter adds that the US consul and some related officials were present during the visit.

Fact Sheet on Taliban Rule in Afghanistan

(State Department Information contrasts myth and reality)

(PART III)

From The Friday Times, 12/22-28/00, Lahore, Pakistan:
--"The Taliban have subscribed to laws, supposedly Islamic, that have brought both the militia and Islam into disrepute. Their treatment of women and childern remains abominable. They have failed to govern the people or divert resources into rebuilding the country... they are involved in smuggling and have given sanctuary to criminals from Pakistan. Most significantly, while Pakistan has continued to go out on a limb to support them, the Taliban have shown a complete disregard for Pakistan's concerns, exposing Islamabad to international condemnation."
From The Nation, 12/17/00, Lahore, Pakistan:
--"What the Afghans need is not more shariah but food, medicine, shelter, and a normal life. Most Afghans were practicing Muslims before you (the Taliban) came to power. If you would only follow a less rigid interpretation of Shariah and allow people to practice their faith as they have done for centuries, Afghanistan will again become a happy and peaceful country. If you really want an Islamic revival and renaissance, you will have to become tolerant and progressive. You will have to convince the Afghans that your first priority is their well- being and reconstruction and rehabiliation of your destroyed country. You will have to give hope and opportunity to the Afghans who reposed their trust in you in the bilief that you would restore peace and stability, end lawlessness, put the country on the path to economic recovery, create conditions for the safe return of refugees, and make the daily life of an ordinary Afghan less harsh, fearful, and sad that it was before you came to power."

Editorial:

Now we hope that our armed brethren will use their Islamic and Afghan common sense and silently reply the above questions and say that who is responsible for all these human calamities and death of all these men and women, youth and old and innocent children in most of the provinces and camps outside of them and for how long all these atrocities will continue. Meanwhile for how long our boys and girls will be deprived of literacy and education. What are the main objectives of all these wars? Are they foreign Islamic or national objectives?
Are they fratricidal or performing any historical or national or this or next world responsibilities. Aren't all these wars failure experiences and...

To send additional food aid for Afghan in crisis welcomed

(PART II)

There is a mounting hunanitarian crisis inside Afghanistan, caused by continuing warfare and a devastating drought. there have been appeals for donations, and the United States has responded, a US diplomat said.
He said the US Administration would continue to monitor the situation and will continue to respond "We will also urge other nations to respond," a US diplomat added.
The USAID will not continue with the airlifts of emergency supplies to Afghanistan after the completion of planed four flights. However the US diplomat said that the USAID would continue to provide cash funds to UN aid agencies and NGOs for relief work inside Afghanistan and among the Afghan refugees in Pakistan.
The diplomat said the US administration has applied to the UN sanctions committee for approval for the flights which will carry emergency aid to different areas inside Afghanistan. "We expect that the approval will be given to us shortly, "he said.
The USAID had a permanent office in Isalmabad till early 1990s. In the absence of permanent office the USAID is presently coordinating its effort with the Pakistan government departments and UN aid agencies.
The US diplomat said politics was not a factor in decisions about the destribution of humanitarian assistance. "We will provide humanitarian assistance to those who need it most, whether they are in areas under Taliban control, or controlled by other factions,

ERADA

Bi-Weekly, Independent Publication
Publisher: Afghan Media Resource Center
Founder: Sayed Daud
Chief Editor: Atiqullah Pazhwak
Add: House # 2, Canal Bank Road, U.P.O Box No. 909 University Town, Peshawar Pakistan
Tel.: (91-92) 41691, **Fax:** 841785
E-mail: amrc@brain.net.pk
Subscription Rate:
In USA, Europe & Australia 30US$
Regional Countries 15US$
Pakistan Rs. 100
US$: A/C: No: 01801460
Bank Al-Falah Ltd, 6-B, Islamia Road, Peshawar Cantt
You can remit your donations to the above account No.

Order of God

Proclaim And thy Lord Is most Bountiful. He who taught (the use of) the pen.

Al-Alaq(3-4)

ERADA

INTENTION

Bi-Weekly Publication of A.M.R.C

AFGHAN MEDIA RESOURCE CENTER A.M.R.C 1986

First Year, Eighth Issue, Thursday, March. 1, 2001

AFGHANISTAN: THE NEXT PHASE

ZALMAY KHALILZAD

PERCEPTIONS, JOURNAL OF INTERNATIONAL AFFAIRS:
December 2000-February 2001 Volume V - Number4

The Taliban's recent conquest of Taloqan and other military successes against its United Front opponents in northern Afghanistan has brought the war to another turning point. Unless the United Front reverses these gains,the Taliban will have reduced the opposition to a minor military nuisance, making itself the unquestioned master of Afghanistan . Such a development could have a profound effect for Afghanistan and for Centeral Asia and beyond. In this article, I first describe the situation in Afghanistan and the factors responsible for its current condition. I next address the (role that the regional powers are playing in Afghanistan. Subsequently, I analyse the role of the broader international community. I conclude by analysing how the situation in Afghanistan might evolve and how the internaional community should respond.

THE SITUATION IN AFGHANISTAN

The Afghan tragedy has its roots in the Soviet invasion of the country in 1979, which occurred18months after the pro-Soviet communists had taken over the countery in a bloody coup. The Afghans, with support from the United States and Pakistan among others, resisted the Soviet occupation and after some eight years of brutal fighting the Soviets agreed to withdraw. The war against the Soviets had a profound effect on Afghanistan. it changed the balance of power, which had previously favoured Afghanistan's dominant ethnic group, the Pashtuns. Traditionally the Pashtuns dominated Afghanistan's armed forces and,as a community, they were well armed. During the war against the Soviets, other ethnic groups such as the Tajiks,Uzbeks and Hazaras bacame armed and developed well-organised groups. ThePashtuns also became politically fragmented, with several Pashtun resistance groups emerging to fight the Soviets. The Soviet war also profoundly affected Afghanistan's neighbours and the broader Islamic world. Pakistan in particular, but also Iran, acquired considerable influence in Afghanistan. Several million Afghans became refugees in both countries, and both governments assisted anti-Soviet fighters.

Islamabad was also the conduit for American and Saudi military aid to the Afghan resistance fighters. It controlled who got what and, at times, it placed its own operatives with the Afghan fighters. Pakistan favoured Islamic groups because it opposed Afghan nationalist groups, which in the past pursued terrritorial claims against Pakistan.

The war also increased the influence of Arab Islamist groups who sent volunteers and money to like-minded parties. These groups formed networks during the Afghan struggle that lived on after the Soviets withdrew. With the Soviet departure, the United States lost interest and disengaged. The agreement on the Soviet withdrawal left unresolved the issue of what government would take power in Afghanistan. To no one's surprise, the Afghan resistance groups and the Najib government that Moscow left behind went to war against each other. Pakistan and Iran filled the vacuum left by the departure of the big powers.

The war intensified after Najib's government was overthrown. Some of Najib's former allies, such as General Dostum, formed a coalition with former resistance groups to fight other anti-Soviet resistance groups. Anarchy reigned in much of the country. Professor Rabbani, a Tajik, who had led one of the key resistance movements against the Soviets, led the government (see page 7)

US senators visit Shamshatu camp

We have come to vsist you and to assist you in health and education affairs

Current wars and foriegn interferences have trampled on our right to live and that is why we are refugees here

Strengthening of peace, termination of war return to our country and determining our distination are our aspiration

Peshawar,23 Feb 2001:

A delegation of US senators visited shamshatu camp and inspected the situation of new Afghan refugees and they asked about the causes of their migrations that the new Afghan refugees handed over their message addressing the US government and the UN on this ooccasion. ERADAcorrespondent Mia Arwal reports that the delegation inspected the distribution of US relief goods and then visited some new Afghan refugees and during their visit, they explained that the US government would offer its assistance to you in the field of health and education. Then they asked about their problems and causes of their migration.

The new Afghan refugees answered their questions and soon after the representative of Shamshatu new camp, Abdul Tawab handed over the message of the emigrants addressing the US government and the UN to sanator DAVIDE BONIOR which reads in part: "We welcome your arrival here and we would like to draw your attention to the following points:

As a result of the wars between Masood and Taliban we have migrated from the north and other parts of Afghanistan .we lost every thing and even our right to live has been conpletely trampled on. The interferences of our neighbouring countries and the interferences of the US and Russian governments which are implemi̇nted under the name of the UN are the causes of the prolongation of war in our country.

We urge you to help prevention of interferences which are the cause of a civil war in our country. Both Taliban and Masood are armed and financed from outside and our innocent people have (see page 7)

US congressman Mr. David Bonior talking with new Afghan refugee women during visiting Shamshatu Camp

In this issue

Intertview with Abdul Haq Wala Dari (Page 1)

Interview with Peter Thomson Pashto (page1)

Do war lords still ... Dari (page1)

We are people on board... Dari (Page 1)

Steech of Late Abdul Rahman Pazhwak... (Page 1)

Verdict on destroying sta tues in Afghanistan - Pashto (Page 1)

Editorial:

Afghanistan under human and natural shattering blows and their real responsibles

It is true that our country was on the list of poor and developing countries before the armed invasion of the Russians. But it had a good moral stand among other countries and especially its foreign independent policy was formulated on the basis of realities and national wisdom. It followed impartial policy and was an active member of and even a founding member of non-aligned countries movement, but how about today?

After immediate fall of royalty in Afghanistan, Russian invasion to our land, beginning of Jehad and national resurrection and offering huge sacrifices, if we have a glance at the incidents of 1992 or 1371 A.D. the establishment of Mujahideen Islamic State we will encounter with complete fall of economy and other crumblings of our country. Because the war hasn't stopped and in addition to that the libration wars have been replaced by civil war and our moral and material infrastructures have been crumbled, our income sources and our economy have been destroyed and parallee with this our education, culture and national unity badly damaged.

As a result of the hostile policies of our jealous neighbours, defferent factions have been formed on the basis of fectionalism in the nooks and corners of our country that it paved the ground for funther foreign interferences and created great obstacles on the path of establishment of peace and national reconciliation.

As a result of all these anti-historical and uncommonly policies, severe crisis have been created in all our social and national affairs and finally the country has been devided in two rival zones or regions and we lost our administrative and political independence and meanwhile our country has faced political and economic sanctions that their enforcement have been a matter of pleasure for some of brothers while it has been a matter of concern for some others. While these groups are not able to express reasons toward these sanctions which have effected our ordinary people.

Any way the devastating civil war, consistent drought and the repeated sanctions in the present juncture in one way, ailing economy, cold winter and the fresh migrations on the other are created by oursilves and especially the violence of the rival groups which lastly have caused our neighbours to close their doors for us and to leave us under the shattering blows of all these factors which have triggered the death of thousands of imigrant compatriots. (see page 7)

Printed by: Nasir Laser Compose Tel: 43861 & 0320-294861